

УДК 378.

**ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
У ТЕХНІЧНИХ ВУЗАХ**

В.В. МАДІССОН

Київський національний університет технологій та дизайну

Ця публікація є виразом авторського бачення тих перспектив, які вимальовуються у викладанні гуманітарних наук у технічних вузах після виходу наказів МОНУ №642 від 09.02.2009 р. і №101 від 10.02.2010 р. Даний матеріал містить аналіз гіпотетичних наслідків дії вищезазначених наказів для якості освіти

За останні десятиріччя у галузі вищої освіти в Україні сформувалася досить струнка система гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, вивчення яких дає можливість студентові при опануванні своєю спеціальністю здобути певний рівень загальної культури, необхідної для свідомого, всебічно розвиненого громадянина України.

У вищих навчальних закладах технічного напрямку ця система була розрахована на формування національної свідомості, засвоєння найважливіших здобутків загальнолюдської філософської думки, спрямована на знання закономірностей розвитку держави і суспільства, формування політичної культури, вміння соціологічного аналізу суспільних явищ, засвоєння юридичних норм професійної діяльності, здобуття знань про духовний і психічний стан людини тощо.

Перехід абсолютної більшості гуманітарних дисциплін на елективну форму вивчення, узаконений наказом МОНУ № 642 від 09.07.2009 року «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента» та №101 від 10.02.10 – «Про структуру освітньо-професійних програм», руйнує колишню систему, знищує розумну уніфікацію у підході до набору курсів [1; 2]

Рішення МОНУ викликає принаймні такі запитання. Чому саме дві лінгвістичні, дві історичні і одна філософська дисципліни визначені як обов'язкові? Отже, знання закономірностей розвитку суспільства, політичної сфери, українського права, економіки, психології українському інженерові не потрібні? Може, справедливіше було б взагалі всі дисципліни гуманітарного циклу вивести «на вибір»?

Хоча введення зазначених наказів обумовлене врахуванням широкого громадянського обговорення, насправді не було аніякого обговорення питань «вільної траєкторії» на рівні спеціалістів-викладачів гуманітарних дисциплін.

Інше питання. Чи здатний випускник середньої школи, який поступає в технічний університет і не завжди розбирається в азах так необхідних йому математики, фізики, хімії, зробити належний свідомий вибір між політологією і антропологією або соціологією і евристикою?

Рекомендований МОНУ набір елективних дисциплін гуманітарного напрямку має хаотичний і невмотивований характер. Від деяких рекомендацій віддає прямо таки екзотикою: пропонується, скажімо, – компаративістика, кроскультурний менеджмент і т. ін.

Не зрозуміло, кому належать в технічних університетах право вибору на «ярмарці знань» кількості і складу гуманітарних дисциплін – чи навчальним відділам, чи профілюючим кафедрам, які складають ОПП, чи кафедрам гуманітарної підготовки? Не зрозумілий також принцип вибору за орієнтованим переліком вибіркового дисциплін за роками, так само, скільки кредитів виділятиметься на ці дисципліни.

Виникає і ще одне питання: як оцінюватимуться строкаці за змістом дипломи наших майбутніх спеціалістів на європейському і світовому просторі?

Ініціатори «вільної траєкторії» сором'язливо замовчують те, що вона призводить до болісної структурної реорганізації. Практично – до знищення спеціалізованих кафедр гуманітарного напрямку і різкого скорочення корпусу викладачів після руйнації циклу обов'язкових гуманітарних дисциплін. Якщо кафедрами українознавства та філософії реформа залишає хоча б по одній-дві обов'язкові дисципліни, то для кафедр політології, соціології, психології, права і т. ін. всі вони тільки елективні.

Так, для прикладу, у Київському національному університеті технологій та дизайну викладається 12 нормативних дисциплін з 44 кредитами ECTS. «Вільна траєкторія студента» залишає на п'ять нормативних дисциплін гуманітарної підготовки 15 кредитів і 9 кредитів на всі інші «вибіркові» дисципліни, тобто кількість навчального навантаження скорочується майже вдвічі, що призведе до відчутного звільнення викладачів.

І взагалі, як виглядатиме навчальне навантаження і відповідно оплата праці викладачів, коли кожного разу різні контингенти студентів у різних ВНЗ будуть пропонувати різні «набори» дисциплін? Як взагалі компонуватимуться академічні групи студентів «за інтересами»? Як регулювати структуру аудиторного фонду?

Де тут розумна мета і логіка здобуття «завершеної» цілісності?

І ще таке питання. Сьогодні абсолютна більшість ВНЗ технічного напрямку мають горде звання університетів, що передбачає саме наявність в них значної частини дисциплін гуманітарного циклу. Якщо останні для майбутнього інженера є лише «обертонами, які забарвлюють основний тон у музичному творі», то чи не варто ці університети знову перейменувати в інститути?

До речі, попередня практики введення нової структури навчальних дисциплін показує, що не спрацьовує (саме через непідготовленість матеріально-технічного ґрунту та інтелектуального рівня студентства) основна «фішка» зазначених наказів - «вибір студента», «вільна траєкторія польоту».

При всій строкачості підходу до проблеми в різних ВНЗ вибір значною мірою залишається за адміністративною структурою університетів.

«Новий підхід» до змісту освіти гостро ставить питання щодо евристичних можливостей майбутнього інженера-спеціаліста. Сенс гуманітарної складової освіти, особливо у технічному ВНЗ, полягає у подоланні професійної обмеженості, вузько технократичного мислення, у виробленні соціально-орієнтованої й світоглядної компетентності. Тому формування творчої й соціально активної особистості, яка володіє інтегральними знаннями та професійною мобільністю, має передбачати широкі міждисциплінарні зв'язки, вимагає не тільки стабільності в навчальних планах блоку гуманітарних дисциплін, а й більшої гуманітарної спрямованості в навчальних програмах загально-технічних і випускаючих кафедр.

Сучасна політична соціалізація передбачає формування нового суб'єкта громадянського суспільства: людини активної, інформованої, здатної приймати самостійні й відповідальні рішення. Вища освіта націлює не просто на те, щоб «знати», а «знати, щоб розуміти». Тому надзвичайно важливо, щоб формування мислення студента, його мислення, його активної життєвої позиції й соціальної відповідальності відбувалося й моделювалося протягом усіх етапів навчання і на комплексній засаді. В

іншому випадку життєва система уявлень про світ та людину може виявитись взагалі непотрібним додатком до наукових знань.

На нашу думку, кроки, які зроблені МОНУ і формалізовані у вищезазначених наказах, є некоректними за своєю сутністю, невідповідними з огляду на суспільні реалії, і не сприяють підвищенню якості освіти, а отже, напрошується висновок щодо їх корекції, повернення до раціональної оцінки всіх компонентів вищої освіти в країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента. - МОНУ. Наказ №642 від 09.07.2009 р. -м.Київ.
2. Про структуру освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки бакалаврів. - МОНУ, Наказ №101 від 10.02.2010 р. -м.Київ.
3. І.Вакарчук. Якість освіти і вільна траєкторія студента. -<http://pravda.com.ua/news-print/2009/4/27/93927.ktm/>.

Надійшла 30.06.2010

УДК 7.012:001.891

СТРУКТУРА И СОДЕРЖАНИЕ НОВЫХ УЧЕБНЫХ ПОСОБИЙ КУРСА «ХУДОЖЕСТВЕННОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ КОСТЮМА»

О.С. МАМЧИЧ

Киевский Национальный Университет технологий и дизайна

У цієї публікації автор привертає увагу до певних проблем професійної підготовки сучасних дизайнерів одягу, що сформувалися завдяки некритичному ставленню до теоретичних засад викладання композиції костюма. Таким є умовний розподіл сучасного костюма на основні стилі: класичний, романтичний, спортивний та етнічний. В статті пропонуються деякі варіанти подолання можливої розбіжності теорії та практики

В процессе подготовки специалистов не бывает мелочей, однако, существуют базовые понятия, без твёрдого знания которых профессионал не состоится. Одним из важнейших моментов профобразования студентов-художников костюма является обучение их умению грамотно интерпретировать в рамках тенденций моды стиль костюма. В данном случае речь идёт не о понятии «художественный стиль» как совокупности признаков, характеризующих искусство определённого времени.

По мнению многих теоретиков истории костюма, развитие костюма в XX веке было связано с развитием, трансформацией четырёх базовых стилей костюма, которые сформировались в конце XIX – начале XX века. Это *классический, романтический, спортивный и этнический* стили костюма. Придерживаясь этой же позиции мы считаем, что представление о характеристике каждого из этих стилей размыто, не уточнено, что создаёт определённые трудности в теоретической подготовке студентов. Проблему структурирования характеристики стилей костюма XX века необходимо решить. Поскольку данная проблема важна и её разрешение связано с масштабными исследованиями, а